

KUCZEWSKI

ADOLF JAN

Data i miejsce urodzenia: 1 lipca 1866 r. w Mińsku Litewskim

Data i miejsce śmierci: 23 marca 1927 r. w Warszawie (pochowany na Cmentarzu Powązkowskim)

Imiona rodziców: Karol i Aleksandra (z domu Siellawa)

Stan cywilny: żonaty z Ludmiłą Klimenko

Imiona dzieci: Waleria (ur. 17 października 1900 r.), Wiktor (4 grudnia 1904 r.)

Narodowość: polska

Wyznanie: rzymsko-katolickie

Stopień wojskowy: generał brygady

Oddział macierzysty WP: Oddział V Sztabu Generalnego MSWojsk.

WYKSZTAŁCENIE CYWILNE

Kadecki Korpus w Połocku

WYKSZTAŁCENIE WOJSKOWE

Szkoła Wojskowa Piechoty w Tyflisie

SPECJALNE WYKSZTAŁCENIE WOJSKOWE

6-ciomiesięczny kurs saperski
3-miesięczny kurs wyższej taktyki
Kurs specjalistyczny przy pułku czołgów w Łodzi (1919 r.)

DATA WSTĄPIENIA DO ARMII OBCEJ

16 października 1883 r. (armia rosyjska)

DATA WSTĄPIENIA DO WOJSKA POLSKIEGO

9 listopada 1918 r.

RODZAJ BRONI

Piechota

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH

j. francuski (w mowie), j. gruziński j. rosyjski (w mowie i piśmie)

ZNAJOMOŚĆ KRAJÓW

Armenia, Białoruś, Francja, Gruzja, Rosja (Kaukaz, Syberia, Mandżuria), Turcja

<p>RANY I KONTUZJE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 22 września 1914 r. ranny w głowę w walkach z Niemcami pod Suwałkami, - 31 maja 1915 r. przestrzelenie lewej piersi w walkach z wojskami austro-węgierskimi i niemieckimi pomiędzy Lubaczowem i Sanem, - 17 lipca 1916 r. silnie zatruty gazami bojowymi w walkach pod Smorgoniami na Białorusi
<p>ODZNACZENIA</p>	<p style="text-align: center;">Krzyż Walecznych</p> <p style="text-align: center;">Order św. Anny II i III klasy z mieczami (odznaczenia rosyjskie)</p> <p style="text-align: center;">Order św. Stanisława II i III klasy z mieczami (odznaczenia rosyjskie)</p> <p style="text-align: center;">Order św. Włodzimierza III z mieczami i IV klasy z szarfą (odznaczenia rosyjskie)</p> <p style="text-align: center;">Order Korony I klasy (odznaczenie Chanatu Bucharskiego)</p> <p style="text-align: center;">Order Lwa i Słońca III klasy (odznaczenie perskie)</p>
<p>DATY MIANOWIAŃ OFICERSKICH</p>	<p style="text-align: center;">1 kwietnia 1887 r. – podporucznik</p> <p style="text-align: center;">8 lipca 1891 r. – porucznik</p> <p style="text-align: center;">8 lipca 1901 r. – podkapitan (sztabskapitan)</p> <p style="text-align: center;">8 czerwca 1902 r. – kapitan</p> <p style="text-align: center;">26 lutego 1911 – podpułkownik</p> <p style="text-align: center;">17 października 1914 r. – pułkownik</p> <p style="text-align: center;">25 czerwca 1919 r. – generał brygady</p>
<p>PRZEBIEG SŁUŻBY WOJSKOWEJ DO 1 LISTOPADA 1918 ROKU</p>	<ul style="list-style-type: none"> - od 15 października 1882 r. jednoroczny ochotnik 15. Tyfliskiego Pułku Grenadierów Wielkiego Księcia Konstantego Konstantynowicza, - od 16 października 1883 r. uczeń Szkoły Wojskowej Piechoty w Tyflisii, - 1 września 1885 r. przydzielony do służby liniowej w 15. Tyfliskim Pułku Grenadierów, - 1 sierpnia 1887 r. mianowany adiutantem batalionu, - 1 stycznia 1889 r. dowódca pułkowego pododdziału myśliwych, - od 1 marca 1901 r. dowódca 6. Kompanii 15. Tyfliskiego Pułku Grenadierów, - od 10 czerwca 1904 r. uczestnik wojny rosyjsko-japońskiej 1904-1905 i walk w Mandżurii, - 20 sierpnia 1904 r. mianowany na fonce dowódcą 48. szpitala polowego, - 10 stycznia 1906 r. powrót do służby liniowej w 15. Tyfliskim Pułku Grenadierów, - od 15 stycznia 1906 r. dowódca 8. kompanii w tym pułku, - od 24 sierpnia 1914 r. jako dowódca batalionu piechoty uczestniczył w walkach przeciwko Niemcom na terenie Suwalszczyzny (pod Suwałkami i Filipowem), w jesienno-zimowej ofensywy wojsk rosyjskich na Prusy Wschodnie, w obronie Warszawy, Sochaczewa, w zmaganiach bojowych nad rzeką Bzurą, w bitwie pod Przasnyszem i długotrwałej obronie linii okopów

	<p>w rejonie m. Smorgonie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - do 2 września 1917 r. dowodził kolejno: 15. Tyfliskim Pułkiem Grenadierów (od 19 stycznia 1916 r.), 16. Mingrelskim Pułkiem Grenadierów (od 14 lipca 1916 r.), batalionem 15. Tyfliskiego Pułku Grenadierów (od 26 lipca 1916 r.), 14. Gruzińskim Pułkiem Grenadierów (od 3 sierpnia 1916 r.), 529. Ardatowskim Pułkiem Piechoty (od 1 października 1916 r.) i ponownie 14. Gruzińskim Pułkiem Grenadierów (od 25 kwietnia 1917 r.), - w dniach 29 kwietnia – 4 maja 1917 r. uczestnik obrad Zjazdu Wojskowych Polaków w Mińsku, - od 1 sierpnia 1917 r. w szeregach 3. Dywizji Strzelców Polskich I Korpusu Polskiego w Rosji, na stanowisku zastępcy dowódcy dywizji i dowódcy brygady, - uczestnik słynnego przemarszu 3. Dywizji Strzelców Polskich z Jelni do Żłobina w lutym 1918 r., gdzie koncentrowały się główne siły I Korpusu Polskiego gen. Józefa Dowbora-Muśnickiego, - od 22 kwietnia 1918 r. dowódca polskiej załogi wojskowej w Rohaczewie, - 22 czerwca 1918 r. zdemobilizowany po formalnym rozwiązaniu I Korpusu Polskiego przez dowództwo wojsk niemieckich na wschodzie, - od lipca 1918 r. przebywał w Warszawie.
<p style="text-align: center;">PRZEBIEG SŁUŻBY LINIOWEJ W WOJSKU POLSKIM</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 9 grudnia 1918 r., z rozkazu Sztabu Generalnego L. 47, objął dowództwo nad III Brygadą Dywizji Litewsko-Białoruskiej gen. Wacława Iwaskiewicza, formowanej w Łapach, Ostrowi mazowieckiej i Zambrowie, - 24 grudnia 1918 r. przyjęty formalnie do Wojska Polskiego w stopniu pułkownika (starszeństwo ustalone w późniejszym okresie) z grupy oficerów byłego I Korpusu Polskiego i byłej armii rosyjskiej, z zatwierdzeniem posiadanego stopnia wojskowego jako warunkowego, aż do czasu ułożenia przez Komisję Weryfikacyjną ogólnej listy starszeństwa oficerów WP, - 7 lutego 1919 r. przeniesiony do byłego zaboru pruskiego i wyznaczony dowódcą rawickiego odcinka frontowego w czasie powstania wielkopolskiego, - 19 lutego 1919 r., z Rozkazu Nr 46 Dowództwa Głównego w Poznaniu, mianowany dowódcą południowego okręgu wojsk powstańczych, - od 23 lutego do 24 marca 1919 r. organizator i pierwszy dowódca 11. pułku strzelców wielkopolskich (późniejszego 69. pułku piechoty), - od 7 czerwca 1919 r. na stanowisku inspektora piechoty sformowanej 3. Dywizji Strzelców Wielkopolskich (przemianowana 1 lutego 1920 r. na 17. Dywizję Piechoty), - 1 lipca 1919 r., na wniosek dowódcy wojsk wielkopolskich, mianowany Dekretem Nr 171 Komisariatu Naczelnej Rady Ludowej na stopień generała podporucznika (generała brygady), - od 9 lipca 1919 r. dowódca II Brygady 3. Dywizji Strzelców Wielkopolskich (od 1 lutego 1920 r. XXXIV Brygada 17. Dywizji Piechoty),

- 26 września 1919 r. odkomenderowany do Łodzi na kurs specjalistyczny zorganizowany przy stacjonującym w tym mieście pułku czołgów,
- od 3 lutego 1920 r. dowódca XXXIV Brygady w walkach na Froncie Litewsko-Białoruskim,
- 1 maja 1920 r., Dekretem L. 2126 Naczelnego Wodza o ustaleniu starszeństwa i nadaniu stopni oficerskich w Wojsku Polskim, zatwierdzony z dniem 1 kwietnia 1920 r. w stopniu generała podporucznika, z grupy oficerów byłych korpusów wschodnich i byłej armii rosyjskiej,
- 16 maja 1920 r. dowódca grupy w rejonie Dokszyce – Porpliszcze,
- 22 maja 1920 r. wyznaczony dowódcą grupy na odcinku frontowym Dołhinów – rz. Wilia,
- 25 maja 1920 r. odwołany ze stanowiska dowódcy XXXIV Brygady Piechoty i oddany do dyspozycji ministra spraw wojskowych
- bez określonej funkcji przydzielony do Centralnej Stacji Zbornej w Warszawie (przyczyną odwołania z tego stanowiska było nieudolne – zdaniem Naczelnego Dowództwa WP – dowodzenie dywizją i jej brygadami w czasie majowej ofensywy wojsk Tuchaczewskiego na Białorusi, czego konsekwencją było przeprowadzone później przez Najwyższą Wojskową Komisję Opiniującą dochodzenie wyjaśniające w sprawie przeciwko generałom – Wincentemu Odyńcowi, Adolfowi Kuczewskiemu i Leonowi Billewiczowi, po którym gen. Kuczewski został całkowicie oczyszczony ze stawianych mu zarzutów, a jego odwołanie z zajmowanego stanowiska dowódcy XXXIV Brygady Piechoty uznano całkowicie za bezzasadne),
- od 29 stycznia 1921 r. przewodniczący Komisji Kontroli Stanów Nr II,
- od 8 sierpnia 1921 r. komendant komisji kontroli nad wytwórniami pracującymi na potrzeby wojska,
- 5 grudnia 1921 r. przeniesiony w stały stan spoczynku z prawem noszenia munduru,
- 26 października 1923 r. zatwierdzony przez prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w stopniu generała brygady, ze starszeństwem z 1 czerwca 1919 r.,
- na stałe mieszkał w Warszawie, gdzie zmarł 27 marca 1927 r.

**UDZIAŁ W DZIAŁANIACH
NIEPODLEGŁOŚCIOWYCH NA TERENIE
BIAŁEGOSTOKU W LATACH 1915-1919**

O udziale płk. Adolfa Kuczewskiego w białostockiej niepodległości dowiadujemy się z doniesień prasowych „Kurjera Warszawskiego”, z 14-15 listopada 1918 r. (nr 315 – wydanie wieczorne, nr 316 – wydanie poranne). W pierwszym z nich czytamy, że: *Pułkownik Kuczewski zorganizował obronę miasta i dworca przy pomocy ochotników, w ciągu 12-go b. m. Dnia następnego Białymstok już był całkowicie w rękach polskich. Utworzono straż z miejscowych ochotników polskich. Do tego czasu w mieście spokój. W drugim numerze tej gazety zamieszczono znacznie obszerniejszą relację, o następującej treści: *Tego wtorku załoga niemiecka w Białymstoku wyłoniła z pośród siebie radę żołnierską, do której zaproszono również delegację miejską. Jednocześnie w samo południe żołnierze porzucili warty na kolej, pozostawiono na łasce losu ogromne**

magazyny. Oczywiście na magazyny i składy rzuciła się miejscowa ludność, przeważnie Żydzi. Zaczęła się grabież... Nadjechał pociąg na stację. Wśród pasażerów znajdował się pułkownik Kuczewski, b. dowódca brygady 3-ej dywizji polskiej. Zwrócono się do niego o zorganizowanie obrony składów i dworców. P. Kuczewski skorzystał z gromadki ochotników, jadących z Wilna do Warszawy i na czele 10 z nich razem z garstką miejscowych kolejarzy uderzył na rabusiów. Ci zaczęli strzelać z rewolwerów... Wówczas pułk. Kuczewski przy pośrednictwie pułk. Żołędzkiego, dow. oddz. sanitar., zwrócił się do niemieckiej rady żołnierskiej z prośbą o broń. Niemcy dali natychmiast 100 karabinów. Zaczęło się organizowanie straży zbrojnej. Kierownictwo jej nad dworcami objął pułk. Kuczewski, a ogólne nad miastem kapitan Tarasiewicz. Do wieczora tego dnia były już porozstawiane warty i rozesłane po mieście patrole zbrojne. Białystok znalazł się w rękach polskich. Pułk. Kuczewski przed odjazdem do Warszawy dowództwo straży nad dworcami złożył w ręce kapitana Markiewicza. W grudniu 1918 r. płk Kuczewski otrzymał nominację na stanowisko dowódcy III Brygady formowanej w Ostrowi Mazowieckiej, Zambrowie i Łapach Dywizji Litewsko-Białoruskiej. W jej składzie znajdował się również Białostocki Pułk Strzelców, do którego w zaciągu ochotniczym wstąpiło dobrowolnie kilkuset żołnierzy z Białegostoku i jego najbliższych okolic.

ŹRÓDŁO DANYCH BIOGRAFICZNYCH

- Centralne Archiwum Wojskowe Wojskowego Biura Historycznego, Kolekcja Generałów i Osobistości, Adolf Kuczewski, sygn. I.480.301.
- H. Bagiński, *Wojsko Polskie na wschodzie*, Warszawa 1921, s. 245.
- *Białystok w rękach polskich*, „Kurjer Warszawski”, 1918, nr 315 (wydanie wieczorne), s. 4.
- Dziennik Rozkazów Wojskowych, 1919, nr 2, s. 42.
- Dziennik Personalny MSWojsk., 1920, nr 18, s. 352.
- J. Filary, *Zarys historii wojennej 69-go pułku piechoty*, Warszawa 1928, s. 8.
- W. Jarno, *Przemarsz 3 Dywizji Strzelców Polskich z Jelni do Żłobina w lutym 1918 r.*, [w:] *Oblicza wojny*, t. 2, *Armia kontra natura*, Łódź 2020, s. 229.
- H. P. Kosk, *Generalicja polska. Popularny słownik biograficzny*, t. 1: A-Ł, Pruszków 1998, s. 267.
- T. Kryśka-Karski, S. Żurkowski, *Generałowie Polski Niepodległej*, Warszawa 1991, s. 117.
- M. Kulik, *Polacy w armii carskiej na wyższych szczeblach na Kaukazie*, „Wiadomości Polskie”, 2005, nr 3, s. 12–13.
- A. Miodowski, *Związki Wojskowych Polaków w Rosji (1917-1918)*, Białystok 2004, s. 7–203.
- Z. Pilarczyk, *Powstanie Wielkopolskie 1918/1919 – długa droga do niepodległości*, „Museion Poloniae Maioris”, 2017, t. IV, s. 70.
- B. Polak, *Generał Stanisław Taczak 1874-1960*, Koszalin 1998, s. 76, 89–90, 234.
- B. Polak, *Rewindykacja Pomorza i Wielkopolski 1920 r.. Wybór dokumentów wojskowych*, Koszalin 1999, s. 206, 209.
- *Rocznik Oficerski 1923*, Warszawa 1923, s. 1577.
- *Rocznik Oficerski 1924*, Warszawa 1924, s. 1406.

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Spis oficerów służących czynnie w dniu 1 VI 1921 r.: generałowie</i>, Warszawa 1921, s. 3. - P. Stawecki, <i>Generalicja polska roku 1920. (Próba charakterystyki)</i>, „Zeszyt Naukowy Muzeum Wojska”, 1990, nr 4,, s. 66–88. - P. Stawecki, <i>Słownik biograficzny generałów Wojska Polskiego 1918-1939</i>, Warszawa 1994, s. 183. - E. Śliwiński, <i>Południowo-zachodnia Wielkopolska w powstaniu 1918/1919 roku</i>, Leszno 2019, s. 75. - J. Wawrzyniak, <i>Śrem w Powstaniu Wielkopolskim 1918-1919</i>, Śrem 2011, s. 76–89. - T. Wojtala, <i>Bociun. Płk dypl. Ludwik Bociński (1892-1970)</i>, Pleszew 2012, s. 90–91. - M. Wrzosek, <i>Idea Wojska Polskiego w Rosji po obaleniu caratu i walka o jej realizację</i>, „Najnowsze Dzieje Polski”, 1967, t. XII, s. 67–85. - <i>Z dni przełomu. Co się działo w Białymstoku</i>, „Kurjer Warszawski”, 1918, nr 316 (wydanie poranne), s. 3–4.
AUTOR BIOGRAMU	Marek Gajewski kustosz Muzeum Wojska w Białymstoku